

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN
DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:** -Voorontwerp van decreet tot wijziging van artikel 51 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade en artikel 15 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de verschijningsplicht voor ouders
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

In het decreet jeugddelinquentierecht is reeds voorzien dat ouders actief worden betrokken bij de uitvoering van maatregelen en sancties. Ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken worden actief betrokken in de reactiewijzen voorzien in het jeugddelinquentierecht, dit zowel in de reactiewijzen in de context van de jongeren als in de gesloten oriëntatie en begeleiding in de gemeenschapsinstelling. Met dit ontwerp willen we in het decreet jeugddelinquentierecht ervoor zorgen dat ouders nog meer betrokken worden in het gerechtelijk traject en de bijhorende begeleiding dat hun kind doorloopt. We hechten groot belang aan de aanwezigheid van ouders op de zittingen bij de jeugdrechter en de jeugdrechtbank. Die aanwezigheid is essentieel in het belang van de minderjarige en als blijk van de ouderlijke betrokkenheid. Met deze wijzigingen willen we een signaal geven in die situaties waarbij een gebrek aan ouderlijke betrokkenheid zich vertaalt in meerdere afwezigheden op zittingen bij de jeugdrechter en/of jeugdrechtbank. Het is niet opportuun dat een minderjarige herhaaldelijk zonder ouders of opvoedingsverantwoordelijken dient te verschijnen voor de jeugdrechter en/of jeugdrechtbank. Die afwezigheid kan er ook voor zorgen dat de lopende begeleiding niet ten volle kan uitgevoerd worden. We verwijzen hierbij o.a. naar een advies van de Hoge Raad voor de Justitie, waarbij het essentieel geacht worden dat ouders betrokken zijn en blijven bij de uitvoering van maatregelen en sancties opgelegd door de jeugdrechter en/of jeugdrechtbank.

Op dit moment kan de jeugdrechter de ouders oproepen, en er ook een geldboete aan koppelen bij het niet verschijnen. Met dit ontwerp wordt voorzien dat 'personen die ten aanzien van de minderjarige het ouderlijk gezag uitoefenen' voor elke zitting in principe moeten verschijnen. Wanneer zij na een tweede uitnodiging geen gevolg hebben gegeven aan een oproeping om te verschijnen, kan hen een geldboete worden opgelegd zoals ook nu al voorzien is in artikel 51 van de Jeugdbeschermingswet.

Er worden uitzonderingen voorzien waarbij de jeugdrechter of jeugdrechtbank in individuele situaties van de regel kan afwijken, wanneer de verschijningsplicht bijvoorbeeld niet in het belang van de minderjarige is.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT

Beleidsveld: Opgroeien en Justitie en Handhaving

Inhoudelijk structuurelement: Jeugddelinquentierecht

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingsadvies

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het taal- en wetgevingsadvies 2024 van 19 januari 2024.

JoKER-advies

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het Joker-advies van 18 januari 2024.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Inhoud

Voor de probleemstelling en beleidsdoelstellingen verwijzen we naar de memorie van toelichting.

Impactanalyse

Kind- en jongereneffectrapport (JoKER)

Impact op kinderen en jongeren (JoKER)

In het licht van het JoKER werd voor de doelgroep van minderjarige verdachten en delictplegers tussen 12 en 18 jaar de impact van volgende scenario's afgewogen:

1. Nuloptie: voorzetting van de bestaande toestand

Geen verankering in de regelgeving, de bestaande regelgeving blijft behouden

Ouders worden bij een aanhouding van hun minderjarig kind telefonisch op de hoogte gebracht door de politie van de aanhouding, van de redenen hiervoor, alsook van de plaats waar de minderjarige wordt opgesloten. Voor de zittingen voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank is het de griffier die de ouders uitnodigt, maar er is geen verplichting. Hoewel dit doorgaans de praktijk is, wordt deze inschatting overgelaten aan de appreciatiebevoegdheid van de jeugdrechter.

Bij een zitting ten gronde worden de ouders of wettelijke vertegenwoordigers bij gerechtsbrief gedagvaard maar er is geen verplichting om te verschijnen.

Niettemin hebben minderjarigen, overeenkomstig artikel 15 van richtlijn 2016/800 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure, het recht om tijdens rechtszittingen waarbij zij betrokken zijn, te worden vergezeld door de persoon die het ouderlijk gezag heeft. Dit ontwerp voorziet in de omzetting hiervan.

2. Optie 1: nieuwe beleidsmaatregel(en) via de voorgestelde wijzigingen in dit voorontwerp

Voorzien van een principiële verplichting voor minstens één van de ouders of voogd om op de zitting te verschijnen.

Minderjarigen hebben het recht om tijdens rechtszittingen, te worden vergezeld door de persoon die het ouderlijk gezag heeft. De verschijningsplicht is er vooreerst op gericht een duidelijk signaal te geven aan de ouders in situaties waarin blijkt dat er geen enkele vorm is van ouderlijke betrokkenheid en waar zich dit vertaalt in meerdere afwezigheden op zittingen.

Ook voor een jeugdrechter is overleg met de ouders van groot belang, alvorens een maatregel wordt opgelegd. Oefenen ouders voldoende toezicht uit op hun kinderen? Hoe staan ouders ten aanzien van de strafbare feiten gepleegd door hun kind?

De aanwezigheid van ouders zal doorgaans ook in het belang zijn van de minderjarige. De aanwezigheid van ouders op de zitting kan hun betrokkenheid vergroten, ouders kunnen hun minderjarige bijstaan, relevante elementen aanreiken of aanvullen en zo bijdragen aan de vergaring van informatie omtrent de persoon van de jeugdige verdachte. Bovendien kan de betrokkenheid van ouders bijdragen aan een effectievere aanpak van jeugddelinquentie.

Ook en zeker in de berechting ten gronde kan de aanwezigheid van de ouders een meerwaarde zijn voor de aanwezige slachtoffers.

De Vlaamse regering meent bijgevolg dat de mogelijkheid om een geldboete op te leggen na een tweede weigering om te verschijnen zonder geldige reden een evenredige maatregel is ten aanzien van het nagestreefde doel om de verschijning van ouders voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank te waarborgen.

De verschijningplicht is niet absoluut. Er worden in het ontwerp een aantal waarborgen ingebouwd voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank om in individuele situaties af te wijken van de verschijningplicht voor de ouders of voogd, indien hun aanwezigheid niet wenselijk is. De verschijning van de ouders kan bijvoorbeeld niet in het belang van de minderjarige zijn. Eveneens kan het dat de behandeling van de zaak zich tegen de aanwezigheid van de ouders verzet, bijvoorbeeld doordat die ouder samen met de minderjarige bij het ten laste gelegde strafbare feit betrokken kan zijn geweest. Ook is mogelijk dat de ouders of voogd geen wettelijke verblijfplaats hebben in België, ondanks redelijke inspanningen niet bereikt kunnen worden of onbekend zijn.

In die situaties wordt verzekerd dat de minderjarige ook vergezeld kan worden door een door de rechter geschikt geachte vertrouwenspersoon.

De monitoring en evaluatie van de voorgestelde wijzigingen gebeurt binnen de driejaarlijkse monitoring van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht. De beleving door jongeren en hun ouders kan periodiek bevestigd worden door de gebruikersorganisaties.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de artikelsgewijze bespreking verwijzen we naar de memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De voorliggende bepalingen hebben geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid. We gaan in overleg met de federale overheid in functie van een mogelijke impact op de organisatie van de rechtbanken en hoven, i.c. de griffies van de jeugdrechtbanken.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën met referentienummer (IF/23/4904) werd verleend op 20 november 2023. Met toepassing van artikel 31 §2 2° van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist.

B. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Voorliggend voorontwerp tot wijziging van decreet heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van artikel 51 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade en artikel 15 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de verschijningsplicht voor ouders;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse minister bevoegd voor Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van
2.1. de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

- 2.2. de Vlaamse Jeugdraad;
- 2.3. de Unie van Vlaamse Jeugdmagistraten;
- 2.4. de Orde van Vlaamse Balies;
- 2.5. het College van procureurs-generaal

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS

De Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.

Zuhal DEMIR